

Verzending per e-mail  
Spijkenisse, 25 maart 2025

Betreft: Zienswijze voor Kinderen met ME/CVS op het Wetsvoorstel Planmatige Aanpak Onderwijshuisvesting

Geachte leden van de vaste Kamercommissie van OCW,

De ME/CVS Vereniging is een patiëntenorganisatie die zich inzet voor de belangen van mensen die lijden aan Myalgische Encefalomyelitis / Chronisch Vermoeidheidssyndroom (ME/CVS), zowel voor volwassenen als kinderen. Het doel van de vereniging is om de erkenning, zorg en ondersteuning te verbeteren voor mensen die getroffen zijn door deze verwoestende ziekte. In dit kader willen wij onze zienswijze delen over het Wetsvoorstel Planmatige Aanpak Onderwijshuisvesting, met specifieke aandacht voor de zorgplicht voor een gezond binnenklimaat in scholen, die een essentiële rol speelt in het welzijn van leerlingen, in het bijzonder voor kinderen met ME/CVS.

ME/CVS heeft een verwoestend effect op het leven van de kinderen die ermee te maken hebben, en we constateren dat het huidige beleid en de wetgeving onvoldoende rekening houden met de specifieke behoeften van deze kinderen in het onderwijs. Bij deze willen wij, in reactie op de oproep van de Tweede Kamer, onze zienswijze delen over het Wetsvoorstel Planmatige Aanpak Onderwijshuisvesting, specifiek met betrekking tot de zorgplicht voor een gezond binnenklimaat.

Schoolgebouwen moeten een veilige en gezonde omgeving bieden voor alle leerlingen, inclusief kinderen met ME/CVS. Voor deze groep is een goed binnenklimaat van vitaal belang, omdat zij door hun aandoening extra gevoelig zijn voor slechte luchtkwaliteit en de schadelijke effecten daarvan. Een slecht geventileerde school kan leiden tot verergering van hun klachten, zoals vermoeidheid, concentratieproblemen, hoofdpijn en spierpijn, wat hen nog verder uitsluit van hun recht op onderwijs.

## Het belang van een gezond binnenklimaat

Het belang van een gezond binnenklimaat wordt in verschillende onderzoeken onderschreven. Het RIVM benadrukt dat slechte luchtkwaliteit op scholen de concentratie, leerprestaties en gezondheid van leerlingen nadelig beïnvloedt. Onderzoek heeft ook aangetoond dat hoge CO<sub>2</sub>-niveaus in klaslokalen de leerprestaties van leerlingen verminderen. Dit geldt niet alleen voor gezonde leerlingen, maar in nog sterkere mate voor kinderen met ME/ CVS, die reeds kampen met concentratieproblemen en vermoeidheid.

Daarnaast benadrukt de "Handreiking Optimaal Ventileren op Scholen" het belang van goede ventilatie voor het welbevinden van leerlingen en onderwijspersoneel. Een goed geventileerde onderwijsruimte draagt bij aan betere leerprestaties en vermindert de blootstelling aan gezondheidsrisico's zoals verspreiding van luchtwegvirussen via de lucht, zoals COVID-19 en andere griepvirussen. Voor kinderen met ME/ CVS is het risico op verergering van hun symptomen door een slechte luchtkwaliteit groter. Een onvoldoende geventileerde ruimte kan niet alleen de concentratie en het welbevinden verminderen, maar ook leiden tot het verergeren van symptomen van deze chronische ziekte, waardoor kinderen vaker ziek thuis moeten blijven of zelfs volledig uitvallen. Dit heeft een direct negatieve invloed op hun onderwijsdeelname, hetgeen hun ontwikkeling en toekomstperspectief ernstig schaadt.

Verder geeft de "GGD-richtlijn medische milieukunde: ventilatie op school en gezondheid" inzicht in de rol van ventilatie bij het waarborgen van een gezond binnenklimaat op scholen. Deze richtlijn biedt GGD-medewerkers handvatten om scholen te adviseren over gezondheidsaspecten van ventilatie.

Het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) over onderwijshuisvesting benoemt als eerste beleidsdoel dat een schoolgebouw een veilige en gezonde plek moet zijn voor leerlingen en onderwijspersoneel. Het rapport stelt: "De kwaliteit van het gebouw heeft invloed op de leerprestaties van leerlingen. Onderzoek wijst uit dat naarmate de ventilatie afneemt - waardoor de CO<sub>2</sub>-concentratie toeneemt - de leerprestaties aanzienlijk afnemen." Daarnaast constateert het rapport dat een substantieel deel van de schoolgebouwen niet voldoet aan de wettelijke ventilatie-eisen, wat naast negatieve gevolgen voor leerprestaties en gezondheid, ook

schuurt aan de rechten van het kind en leerkrachten op een gezonde leef- en werkomgeving.

Deze en vele andere publicaties onderstrepen het belang van een gezond binnenklimaat op scholen en de negatieve effecten van onvoldoende ventilatie op de gezondheid en leerprestaties van leerlingen.

#### Politieke en maatschappelijke urgentie

Ondanks diverse aangenomen moties, is in de praktijk de binnenluchtkwaliteit op scholen nog steeds niet op orde, waardoor kinderen en personeel nog steeds risico lopen op blootstelling aan slechte luchtkwaliteit. Kinderen brengen een groot deel van hun tijd op school door en worden daar blootgesteld aan slechte luchtkwaliteit, wat hun concentratie, leerprestaties en algemene gezondheid schaadt. Nederland kent naar schatting zo'n 20.000 kinderen met de diagnose ME/cvs, dit cijfer ligt in de praktijk nog hoger door het aantal kinderen met Long Covid dat voldoet aan de ME/cvs criteria, en dat aantal blijft groeien.

Er is een groeiende groep kinderen in Nederland die lijdt aan ME/ CVS, met duizenden kinderen die dagelijks worstelen met de beperkingen van deze ziekte. Ondanks het besef van de ernst van deze ziekte, ontbreekt het aan specifieke beleidsmaatregelen die gericht zijn op de zorg en het onderwijs voor kinderen met ME/ CVS. Dit probleem wordt verergerd door het feit dat de luchtkwaliteit op veel scholen nog steeds niet voldoet aan de noodzakelijke normen, wat de situatie voor kinderen met ME/ CVS alleen maar bemoeilijkt.

Het verbeteren van het binnenklimaat in scholen is een essentieel onderdeel van de oplossing voor het verbeteren van de onderwijskansen van deze kwetsbare groep kinderen. Structurele verbeteringen in ventilatie en luchtkwaliteit kunnen helpen om de gezondheid van alle leerlingen, maar in het bijzonder kinderen met ME/ CVS, te beschermen en hen in staat te stellen hun onderwijs volwaardig te volgen.

#### Wettelijke kaders en tekortkomingen

De Arbowetgeving verplicht scholen om te zorgen voor een gezonde en veilige werkomgeving voor hun personeel, maar de focus ligt vooral op de bescherming van medewerkers, niet op de leerlingen. De Wet op het Primair en Voortgezet Onderwijs vereist dat scholen een veilige leeromgeving bieden, maar legt geen expliciete eisen op voor het binnenklimaat en de luchtkwaliteit.

### 1. Arbowetgeving

Scholen zijn als werkgever verplicht te zorgen voor een gezonde en veilige werkomgeving voor personeel. Dit omvat ventilatie, luchtkwaliteit en binnenklimaat, maar richt zich primair op werknemers, niet op leerlingen.

### 2. Wet op het Primair en Voortgezet Onderwijs

Scholen moeten een veilige omgeving bieden voor leerlingen, maar specifieke eisen aan luchtkwaliteit en binnenklimaat zijn hierin niet expliciet vastgelegd.

### 3. Besluit Bouwwerken Leefomgeving (BBL)

Dit stelt bouwtechnische eisen aan schoolgebouwen, waaronder ventilatie, maar veel bestaande schoolgebouwen voldoen hier niet volledig aan. De huidige CO<sub>2</sub> normen worden internationaal ook als sub-optimaal aangemerkt in relatie tot het voorkomen van infectieziekten (internationaal wordt gestreefd naar 800 ppm CO<sub>2</sub>).

### 4. NEN 9120 en toekomstige verplichtingen

Het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) heeft in opdracht van het ministerie van BZK de norm NEN 9120 ontwikkeld voor toegankelijk bouwen. Deze norm is momenteel vrijwillig en vormt een aanvulling op het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (BBL). Gemeenten en onderwijsbesturen moeten bij het bouwen en renoveren van schoolgebouwen rekening houden met deze norm. Het is verstandig om vooruit te kijken naar een mogelijke wettelijke verplichting. Zonder tijdige implementatie bestaat het risico dat nieuwe schoolgebouwen wederom onvoldoende gezond worden gebouwd, terwijl ze decennialang meegaan. Een wettelijke verplichting op korte termijn voorkomt toekomstige gezondheidsproblemen en extra kosten.

### 5. Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK).

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) stelt dat elk kind recht heeft op de grootst mogelijke mate van gezondheid en toegang tot passende gezondheidszorg. Artikel 24 IVRK verplicht de overheid om preventieve en curatieve maatregelen te nemen ter bescherming van de gezondheid van kinderen. Artikel 24 verplicht overheden om kinderen te beschermen tegen gezondheidsrisico's, maar dit is helaas geen direct afdwingbare nationale wetgeving.

Het Besluit Bouwwerken Leefomgeving (BBL) stelt wel bouwtechnische eisen voor schoolgebouwen, waaronder ventilatie, maar veel bestaande schoolgebouwen voldoen nog steeds niet aan de noodzakelijke ventilatiestandaarden. Dit vormt een ernstig risico voor de gezondheid van kinderen, vooral voor kinderen met ME/CVS, die extra kwetsbaar zijn voor luchtkwaliteitsproblemen. Daarnaast is het schrappen van de zorgplicht voor een gezond binnenklimaat in het wetsvoorstel onacceptabel. Het maakt het voor schoolbesturen moeilijker om verantwoordelijkheid te nemen voor de gezondheid van leerlingen en zorgt ervoor dat de risico's van slechte ventilatie niet effectief worden aangepakt.

In de internetconsultatie van 2023 was een van de onderdelen van het wetsvoorstel nog een zorgplicht voor schoolbesturen voor een gezond binnenklimaat. Dit onderdeel blijkt echter geschrapt te zijn, valt te lezen in een artikel op de website van de PO-raad. Dit is onacceptabel, omdat het juist essentieel is om wettelijk vast te leggen dat scholen de gezondheid van kinderen beschermen. Het ontbreken van deze verplichting zorgt ervoor dat ventilatieproblemen tussen wal en schip blijven vallen. Het schrappen van de zorgplicht uit de wet betekent dat schoolbesturen geen expliciete verantwoordelijkheid meer dragen voor een gezond binnenklimaat, terwijl dit juist essentieel is voor de gezondheid en leerprestaties van kinderen. Dit is een ernstige omissie die dringend hersteld moet worden.

#### Conclusie en oproep

Gezien de urgente problematiek van kinderen met ME/CVS, is het van groot belang dat de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting expliciet aandacht besteedt aan luchtkwaliteit en ventilatie. Wij doen een beroep op de vaste Kamercommissie van OCW om de volgende maatregelen te nemen:

1. Een wettelijke zorgplicht voor een gezond binnenklimaat op scholen op te nemen in de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting.
2. Schoolbesturen wettelijk te verplichten om preventieve maatregelen te nemen om de luchtkwaliteit te verbeteren en gezondheidsrisico's te beperken, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen zoals kinderen met ME/CVS.

3.

De implementatie van verbeterde ventilatie- en luchtkwaliteitsnormen te versnellen, zodat scholen tijdig voldoen aan de noodzakelijke eisen voor een gezond binnenklimaat.

4.

Kinderen met ME/CVS specifiek te betrekken in de plannen voor gezondheidsbeleid op scholen, aangezien hun gezondheid direct afhankelijk is van een goede luchtkwaliteit.

Gezonde lucht is een basisrecht voor ieder kind, en dit geldt zeker voor kinderen met ME/CVS, die al worstelen met hun ziekte. Wij roepen de Tweede Kamer op om een duidelijke wettelijke verplichting in te voeren, zodat schoolgebouwen de nodige bescherming bieden tegen gezondheidsrisico's en zo bijdragen aan het onderwijs en welzijn van alle leerlingen, inclusief die met ME/CVS.

Met vriendelijke groet,

ME/cvs vereniging

Namens het bestuur van de ME/cvs Vereniging

Met vriendelijke groet,

Drs. L.A.M.M. Corsius

Voorzitter